

Nieuwe Hagenaar

Dol op meeuwen

Sinds een paar maanden is Den Haag een 'Bekende Nederlander' rijker. Jazzmusicus en acteur Edwin Rutten (jawel, die van Ome Willem) kijkt vanuit z'n flat op randje Kijkduin uit over de stad. Een stad waarvan hij nog nauwelijks iets heeft gezien. Want ja, de 74-jarige heeft het nog veel te druk. Maar Den Haag lonkt. „Ik wil eindelijk eens naar dat Mauritshuis.”

Peter Koop

Daar stond-ie dan op z'n 74ste. In een stad die hij niet kende, in een overvolle Bruna in een voor hem nieuw winkelcentrum. En dan was de weg naar de kassa ook nog eens geblokkeerd door hordes klanten. Maar als je Edwin Rutten heet, is zo'n barrière in een mum van tijd geslecht. „Hé, dat is Ome Willem” waarop ik antwoordde: 'Dag Rakkers'. En ja, hoor. Ik kon er zo tussendoor”, lacht hij. Want ook al kent Edwin Rutten Den Haag niet, de stad kent hem natuurlijk wel. Sinds zijn rol als Ome Willem is hij nu eenmaal verankerd in het collectieve geheugen van een hele generatie. *Rakkers. De Grote Grijsze Geitenbreier. Bloemkool met een papje.* Keer op keer toert Rutten een lach op het gezicht van een argeloze voorbijganger. „Dat is beter dan zuur door het leven gaan.”

Die vrolijkheid heeft zich sinds een paar maanden permanent gevestigd in Kijkduin. Rutten en zijn vrouw, operazangeres Annett Andriesen, betrokken deze zomer een appartement aan de rand van de badplaats. „Dat had ik nooit gedacht. Dat ik ooit nog eens in Den Haag terecht zou komen.” Annett is de grote motor achter de verhuizing. „Zij is opgegroeid in Den Haag. Haar moeder heeft in een van deze flats gewoond. Toen we nog in Hilversum woonden, kwamen we vaak bij haar langs. Langzaam is toen het zaadje geplant.”

En Rutten heeft er nog geen moment spijt van. „Kijk eens om je heen”, wijst hij vanuit zijn woning op de 7de etage. „Een fenomenaal uitzicht, nietwaar? Den Haag ligt letterlijk aan je voeten. En moet je hier eens zien.” Rutten toont enthousiast een klein kamertje met een piano. „Helemaal geluidicht. Daar kan Annett ongestoord met haar operawerk aan de slag.”

Zelfs de rondvliegende meeuwen vindt hij fantastisch. Terwijl de rest van de stad van tijd tot tijd zucht onder de overlast, is hij vooralsnog dol op de vogels. „Die meeuwen, ik wist niet dat ze zó groot waren. Ik vind ze prachtig. Net alsof je op vakantie bent. Je voelt de zee. Heerlijk.” Die zee, ja ook daar is Rutten vol van. „Een wandeling over het strand is nooit hetzelfde. Ik ben gek op de dynamiek van het water. Je kunt er uren naar staren zonder je te vervelen. Het is een van de grote pluspunten van Den Haag.”

Nieuwe Kerk

Maar van die stad zelf heeft Rutten eigenlijk nog bar weinig gezien. Den Haag kent hij eigenlijk alleen van de theaters. Hoe vaak is hij er wel niet geweest als acteur of als jazzmusicus? „Dat is ontelbaar. Zo heb ik met het Residentie Orkest in de Anton Philipszaal gestaan, opgetreden in de Nieuwe Kerk en op de planken van het Zuiderstrandtheater. Ik kan de weg ernaar toe bijna dromen.”

En uiteraard voerde ook Ome Willem hem langs diverse zalen. „Zo herinner ik me nog een voorstelling in De Houtzagerij in de Schilderswijk. Opeens

OME WILLEM

Edwin Rutten (Groningen, 1943) is bij het grote publiek vooral bekend door zijn vertolking van Ome Willem (foto). Vrijwel een hele generatie groeide tussen 1974 en 1989 op met het tv-programma *De Film van Ome Willem*. Het decennium ervoor was hij met name actief als jazzmusicus. Zo had hij in 1964 een bescheiden hit met het nummer *Ik moet altijd weer opnieuw aan je denken*. Hij is z'n hele carrière muzikaal actief geweest. Ook nu treedt hij nog geregeld op met een jazzgezelschap. In de jaren 80 deed Rutten enkele jaren mee aan *Kinderen voor Kinderen*. Het nummer *Ik ben toch zeker Sinterklaas niet* (met een rappende Rutten) hoort tot de klassiekers van het kinderkoor. Behalve van muziek is hij ook bekend als presentator van het tv-programma *AVRO's Service Salon*.

kwam ik in een stad waar de helft van de kinderen een andere achtergrond heeft. Waar niet iedereen Nederlands spreekt en de grappen begrijpt. Ik vroeg of iemand kon helpen en pardoes kwam een leuk meisje het podium op. Ging ze brutaal naast me staan om alles vanuit het Nederlands naar het Arabisch te vertalen. Fantastisch vond ik dat.”

En ja, daar was natuurlijk dat legendarische optreden op Parkpop, in 2001. Zo'n 250.000 mensen gingen volledig uit hun dak toen tijdens de show van dj's Wipneus en Pim plotseling Ome Willem op het podium verscheen. „Dat was echt kicken”, zegt Rutten. „En iedereen zong uit volle borst mee met *Deze vuist op deze vuist*. Zo'n groot publiek heb ik nooit meer gehad.”

Het lijkt hem allemaal zo makkelijk af te gaan. Of-ie ter plekke maar doet wat er in hem opkomt. „Ben je gek”, zegt hij ferm. „Het is gewoon keihard werken. Acteren is een ambacht, vergeet dat niet. Ook voor een rol als Ome Willem moest ik me terdege voorbereiden.” Maar het is ook een rol die een beroep deed op z'n improvisatievermogen. En daarin is Rutten een meester. „Werken met kinderen betekent dat er altijd iets onverwachts kan gebeuren. Zoals die keer dat een jongetje midden in de opname het podium opliep en zei dat-ie moest plassen. Of die keer dat een meisje acuut wilde dat er een splinter uit haar vinger werd gehaald. Daar ga ik dan mee aan de slag. En het kwam gewoon in de uitzending, hè. We knipten nooit. Dat was de charme van het programma.”

Kwinkslagen

Ondanks dat Rutten tal van andere rollen en functies heeft gehad, lijkt het wel alsof hij is vergroeid met het personage Ome Willem. Hetzelfde enthousiasme, de kwinkslagen, die gulle lach... „Het is nu eenmaal wie ik ben”, zegt hij. „Ik ben niet zo zwaar op de hand. Sta vrij relaxed in het leven. Of dat een rol is? Nee. Dat zou niet kunnen. Dat houd je echt geen 74 jaar vol.” Het is een eigenschap die het leven makkelijker maakt, zegt Rutten. „Als je hartelijk bent, krijg je dat terug. Ik snap mensen niet die op voorhand al beginnen te brommen 'dat zal wel niks worden'. Probeer open en nieuwsgierig in het leven te staan. En lach. Als je opgewekt bent, gaat je dag sneller.”

Rutten verloochent z'n verleden niet. In de supermarkt en op straat: overal klampen mensen zich aan hem vast. „Zeker vijf keer in de week beginnen ze over Ome Willem.” Wordt hij nooit eens moe van zijn alter ego? „Absoluut niet”, zegt Rutten resoluut. „Een trambestuurder van lijn 1 klaagt toch ook niet over het verkeer? Die bekendheid hoort nu eenmaal bij het vak. Als je dat niet wilt, dan moet je er niet aan beginnen.” Al geeft hij toe dat hij die roem bij het begin van het programma, in 1974, niet had voorzien. „Als je me toen zou zeggen dat ik 43 jaar later in een Bruna in Den Haag op de foto zou gaan, had ik je voor gek verklaard. Maar ik vind niet dat je erover moet zeuren. Het is toch een eer.”

De laatste jaren is Rutten met name druk met jazzprogramma's op de radio. En met het schrijven

van verhalen bij klassieke muziek op cd's en natuurlijk met jazzconcerten, zijn eerste liefde. „Dat vind ik heerlijk. Dan weer een optreden in Groningen, een dag later swingen we in Wassenaar. Ik kom overal.” Den Haag is voor hem op dat vlak speciaal. „Het is natuurlijk nog steeds een geweldige jazzstad. Met de beste herinnering aan het optreden op North Sea Jazz. Al zitten er niet meer zoveel jazzclubs als 25 jaar geleden. De jazz op z'n retour? Ben je mal, er is ook nu nog een groot publiek voor. Ik denk dat de beleving echt hetzelfde is als in de jaren 60.”

Daarnaast neemt hij nog regelmatig een rol op zich. Zo zagen de trouwe volgers van *Goede Tijden Slechte Tijden* Rutten een aantal jaren geleden opeens opduiken als de slechterik Rutger Goedhart. Tegelijkertijd stond hij avond aan avond op de planken als *Dr. Dolittle*. „Lag ik 's avonds in bed naast Annett twee teksten uit m'n hoofd te leren. Dat was hard werken.” En zelfs na al die jaren is

Acteren is gewoon keihard werken. Het is een ambacht

– Edwin Rutten

Rutten voor elke voorstelling gespannen. „Het gevoel moet er immers elke keer weer zijn. Je mag niet verzaken.” Vaak maakt Rutten vlak voor het optreden een ommetje. „Of een luchtig praatje met de crew. Dat voelt lekker.”

Hoe lang is hij van plan door te gaan? „Zolang ik het leuk vind. Nu gaat nog steeds een paar keer per week de telefoon. Er komt genoeg werk op me af.” In december reist hij bijvoorbeeld ook weer af naar Wenen om het Nieuwjaarsconcert van commentaar te voorzien. „Ik ben nu eenmaal gezegend met veel energie.”

Maar, vooruit. De rem gaat er nu tóch een beetje op. „Ik heb besloten ongeveer 30 procent minder te gaan doen.” Die handrem erop betekent voor Rutten overigens niet een beetje achterover hangen in de leunstoel. „Dat zit niet in mijn aard. Ik wil m'n dagen alleen anders invullen. Zo hoop ik eindelijk tijd vrij te maken om iets te schrijven. En cd's samen te stellen met muziek van Wagner.”

Sinds enige tijd maakt hij er tijd voor vrij in z'n agenda. „Maar op de dag zelf zie ik dan dat ik er toch niet aan toe kom. Dan blijkt dat ik m'n tijd heb gevuld met iets anders.”

Rutten hoopt dat dat 'iets anders' steeds vaker een uitje in Den Haag wordt. „Ik wil eindelijk tijd vrijmaken om de stad te ontdekken. Het Mauritshuis, het Gemeentemuseum, of nu eens als consument naar het theater. En natuurlijk veel vaker naar het strand.”

Al was het maar om de meeuwen te zien. „Pas als ik die zat ben, mag ik me een echte Hagenees noemen.”

INTERVIEW EDWIN RUTTEN (74)

Pas als ik de meeuwen zat ben, mag ik me een echte Hagenees noemen.

– Edwin Rutten

▲ Edwin Rutten: „Ik ben gek op de dynamiek van water. Je kunt er uren naar staren zonder je te vervelen.”

FOTO DANIELLA VAN BERGEN